

Scurtarea eventuală a orelor de funcționare a grădinițelor – va reduce disponibilitatea forței de muncă de a lucra în sectorul privat, astfel determinând venituri mai mici în familiile cu copii și în bugetul de stat, dar și noi riscuri pentru investitorii străini și economia națională

Comentariu analitic

Autor: Constanța Popescu

14 noiembrie, 2018

Scopul acestui comentariu analitic este de a veni cu noi argumente și de a recomanda Guvernului/ Ministerului Educației, Culturii și Cercetării să păstreze regimul actual divers de funcționare a grădinițelor și chiar să extindă ulterior numărul de grădinițe cu program lung de ore, în special în municipiul Chișinău și alte orașe. Se recomandă Guvernului să considere impactul negativ pe care l-ar avea o eventuală scurtare a orelor de activitate a grădinițelor de 12 ore - pentru familiile cu copii, angajatori/ companii locale și cu capital străin, dar și bugetul de stat și întreaga economie națională; în special în condițiile în care în anul 2017 în Republica Moldova a fost înregistrată cea mai joasă rată a natalității din ultimii 25 de ani.

Acest comentariu este elaborat în contextul în care Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) din Moldova examinează în prezent inițiativa de a introduce un orar mai scurt de funcționare a grădinițelor de stat (12 ore să devină potențial 10 ore). Se recomandă Guvernului să nu aprobe inițiativele interne prezentate la acest subiect - la fel cum există diferite familii cu diferite necesități, la fel este nevoie în continuare de grădinițe cu diferite ore de funcționare. Această inițiativă va reduce disponibilitatea angajaților de a activa în sectorul privat (în condițiile insuficienței forței de muncă în majoritatea sectoarelor economiei - o plângere frecventă din partea investitorilor străini în Republica Moldova), dar și va afecta negativ veniturile angajaților/ familiilor cu copii, dar și a bugetului de stat. Grădinițele se află lângă casă și durează mult drumul spre/ de la sectorul de muncă, iar mulți angajați lucrează ore diferite (schimbând și câteva locuri de muncă/ sectoare de activitate pe parcursul celor câțiva ani de grădiniță).

Disponibilitatea și orarul de funcționare a grădinițelor riscă de asemenea să determine negativ numărul de copii pe care îi planifică o familie, în condițiile în care în anul 2017 a fost înregistrată cea mai joasă rată a natalității din ultimii 25 de ani, cu tendință continuă de scădere prognozată și mai departe pentru 2018-2020. Se recomandă prudență la examinarea inițiativelor din acest domeniu, cu avizul Ministerului Protecției Sociale, Ministerului Economiei, Sindicatelor, Patronatelor, Consiliului Economic al Prim-ministrului, opinia asociațiilor profesionale care reprezintă companiile și investitorii străini în Moldova (Camera Americană de

Comerț, Asociația Businessului European, Asociația Investitorilor Străini etc.), a organizațiilor care pledează pentru egalitatea de gen și a celor care se ocupă de protecția copiilor din familiile social-vulnerabile/ cu venituri medii și mici/ monoparentale etc.

Contrar inițiativei originale - se recomandă invers: extinderea numărului de grădinițe care lucrează 12 ore în orașul Chișinău și alte localități economic active, unde există mai multe locuri de muncă – o creștere graduală până la minim 30% în fiecare sector (o măsură ușor de implementat deoarece toți educatorii din grădinițele de stat deja lucrează în 2 schimburi a câte 7-8 ore, iar alt personal nu este nevoie să se rețină seara).

Riscuri suplimentare, față de cele expuse mai sus, în cazul în care Guvernul/ MECC ar implementa o eventuală reducere a orelor la grădiniță:

- Alinierea tuturor grădinițelor la un orar unic riscă să determine **ambuteiaje suplimentare în Chișinău;**
- **Costurile economice** de reducere a ratei de angajare și a timpului efectiv lucrat a forței de muncă, cu venituri ratate pentru bugetul public, pentru companii și pentru familiile cu copii – riscă să fie mai mari decât economiile preconizate în bugetul de stat/ bugetele primăriilor.
- **În realitate, fiecare al 2-lea copil** preșcolar și familia sa riscă să fie afectat (detalii mai jos), fiind printre cei care sunt luați de la grădiniță între 18:00-18:45. MECC operează în prezent cu statistica că peste 35% din copii sunt luați zilnic în intervalul 18:00-18:45 - însă unii copii sunt luați la ore diferite în diferite zile (într-o zi până la 18:00, în altă zi după 18:00) prin urmare această pondere poate fi mult mai mare;
- **Conceptul de “grupă de serviciu” pentru 1 oră seara, propus în conceptul MECC, este o utopie administrativă, care nu a fost consultată cu părinții și nu are nici o șansă să fie implementată frumos în grădinițele de stat** – copii de vârstă 2-5/6 ani frecvent se adaptează 1 oră întreagă dimineața în propria grupă, unde îi cunosc pe toți și au dulap propriu cu toate hainele și încălțăminte de schimb. Copii de vârstă mică nu se vor simți confortabil să fie mutați doar pentru 1 oră seara – într-o altă clasă, la un educator necunoscut, cu copii necunoscuți, plus toate obiectele/ hainele sale la fel necesită a fi mutate, grupa inițială fiind deja închisă; astfel conceptul nu este deloc funcțional.

Care este în realitate orarul de lucru al părinților care sunt angajați în cele 2 sectoare: public și privat? o mare parte din sectorul public lucrează cel mai frecvent 8:00-17:00 (alternativ 8:30-17:30), pe când sectorul privat frecvent necesită orele 9:00-18:00 sau chiar 9.30-18.30, în special în localitățile urbane. În plus, în perioada de câțiva ani cât un copil frecventează o grădiniță, este foarte probabil ca părintele să schimbe locul de muncă, astfel să aibă modificări periodice a orelor sale de muncă. Suplimentar, **în capitală este nevoie de 45 min minim pentru deplasare între sectoare, dimineața și seara.**

Orele absolut minime necesare de funcționare a unei grădinițe, pentru a acomoda atât părinții angajați la stat, cât și cei de la privat, sunt 7:15 – 18:45, plus câte 15 min la începutul și sfârșitul zilei pentru educatori pentru a pregăti încăperea – astfel devine 7:00-19:00 (ceea ce reprezintă **programul actual** în puținele grădinițe care au în prezent un regim de 12 ore, acestea trebuind păstrate/ extinse ca număr).

Nivelul natalității în Moldova: circa 30,000 copii născuți în anul 2017 (o descreștere de peste 12% doar comparativ cu anul precedent 2016) – cel mai jos nivel de la independența Republicii Moldova până în prezent, cu tendință de scădere continuă prognozată pentru 2018-2020. Aceste cifre ne demonstrează încă o dată cât de important este să oferim mai mult suport familiilor cu copii, pentru o dezvoltare durabilă.

Cum activează în prezent grădinițele care au regim de 12 ore (necesare în special în orașe): între 7:00 și 19:00, primele 15 minute și ultimele 15 minute sunt pentru pregătirea grădiniței pentru sosirea copiilor/ închiderea tuturor sălilor, astfel orele reale de primire a copiilor sunt între 7.15 și 18.45, ceea ce nu este deloc mult pentru Chișinău, unde părinții deseori lucrează în alt sector decât locul de trai (deci serviciul și grădinița sunt foarte frecvent în sectoare diferite).

Explicații privind estimările inexacte, care se recomandă a fi re-evaluate, identificate în studiul prezentat preliminar prezentat de MECC:

- **Sectorul privat (angajații căruia au nevoie de ore mai lungi de activitate a grădinițelor) este extrem de important – formarea veniturilor la bugetul de stat depinde de creșterea economică reală.** Din contribuțiile sectorului real – se formează inclusiv sursele salariale pentru angajații din sectorul public (inclusiv pentru funcționarii ministerelor și a cadrelor didactice din grădinițe), astfel părinții angajați în sectorul privat trebuie să poată activa în continuare.
- **Urban versus rural:** studiul nu ține cont de faptul că în capitală și în alte orașe timpul necesar de deplasare serviciu-casă este uneori foarte mare; și există astfel diferențe semnificative între orașe și sate. Ambuteiajele și activitatea din Chișinău și alte orașe necesită **o creștere urgentă a numărului de grădinițe care sunt deschise 12 ore pe zi și nu reducerea acestora.**
- **Grădinițele, de regulă, se află lângă locurile de trai ale familiilor (conform vizei de reședință), fiind deseori la distanțe relativ mari față de locul de lucru:** MECC a uitat să estimeze nu doar diferența în orele de lucru în sectorul public și cel privat, dar și durata deplasării;
- **Studiul estimează greșit că durata de funcționare a grădiniței este egală cu durata aflării copilului în grădiniță.** Acest lucru nu este adevărat - copii sunt aduși/ luați diferit, în diferite zile, în dependență de regimul de lucru al părinților. În plus, pentru a crește frumos copiii – o familie are nevoie de timp liber, dar și de salariu decent și loc de muncă pentru a oferi copiilor o bună creștere, alimentație, sănătate și o locuință .
- **30 minute de lucru plătite ale educatorilor, scăpate din estimare** - studiul nu a ținut cont de faptul că primele 15 minute și ultimele 15 minute într-o grădiniță sunt destinate, conform regulamentelor, pentru aceea ca angajații grădiniței să pregătească grupele/ curtea pentru venirea/ plecarea copiilor. În regimul de 12 ore, din acest motiv, copiii se primesc după 7:15 dimineața și trebuie luați până la 18:45;
- **Contrar presupunerii din studiul MECC, personalul non-didactic nu trebuie să se rețină peste program.** În prezent personalul tehnic, dar și bucătarii și dădaca, nu trebuie să se rețină după 17:30,

doar educatorul din schimbul 2 rămâne seara în fiecare grupă (cel care a venit la prânz și stă cu copiii până la 18:45 și apoi pregătește și închide clasa la 19:00);

- **Grădinița este un serviciu nu doar pentru copil, dar pentru întreaga familie cu copii**, si trebuie să se țină cont de diversitatea familiilor și a problemelor social-economice existente (Ministerul Protecției Sociale poate oferi suport informațional suplimentar despre nivelul de sărăcie actual în rândurile copiilor, problemele familiilor monoparentale, cu venituri mici sau cu multi copii etc.);
- **Ambuteiajele vor crește în municipiul Chișinău** – în caz de scurtare/ adoptare a orelor unice de activitate a grădinițelor (ceea ce nu este recomandat). Din contra, **se recomandă ca primăria municipiului Chișinău să susțină extinderea numărului de grădinițe de stat cu funcționare de 12 ore**, pentru a permite angajaților să adopte ore flexibile de muncă, diferite pentru diferite sectoare. Chiar și în timpul săptămânii deseori orele de lucru ale unui angajat pot varia, astfel suportul oferit familiilor cu mulți copii de grădinițele de stat este esențial pentru stat, familie, copii, dar și agenții economici.
- MECC a studiat că 35% din copii sunt luați după ora 18.00 (între 18:00 și 18:45). Dat fiind că nu este vorba de unul și același copil mereu luat identic doar până la 18:00 sau după 18:00 – **potențial vorbim despre un număr mai mare, probabil despre fiecare al 2-lea copil**. În plus, seara sunt luați preponderent copii cu părinții din sectorul privat – foarte important pentru formarea bugetului de stat;
- Chiar și un număr real de 35% care rămân seara 1 oră suplimentară ar fi suficient pentru a nu promova decizia – ar însemna **un număr foarte mare de copii și familii cu copii de vârstă preșcolară afectați negativ** de propunerile elaborate;